

2. Voorwoord bij “Het Erasmiaans Gymnasium na 666 jaar”

Indrukken van een lezer

Het lezen van dit boek is een feest. Ik zeg dit maar meteen aan het begin, omdat dit de sterkste indruk is die mij van de lectuur is bijgebleven. Maar niemand hoeft mij op mijn woord te geloven. Laat mij daarom kort mogen aangeven waaruit dit feest bestaat.

Allereerst is het een hoogst interessant boek. Na een mooi essay van Versnel over de gymnasiale vorming, die hij van betrekkelijk nut en van grote waarde acht (een schijnparadox die de ware gymnasiast onmiddellijk zal doorzien), volgen artikelen over het verre en nabije verleden van de school, het heden en de toekomst. Herinneringen worden opgehaald, zoals dat in gedenkboeken hoort, maar het zijn herinneringen die niet alleen de huisgenoten zullen boeien, doch ook de beklagenswaardigen (onder wie ik mijzelf reken) die elders hun vorming hebben genoten. In verschillende bijdragen wordt het goed recht van het gymnasium als schoolvorm bepleit. Een drietal artikelen besteedt aandacht aan persoon en werk van de naamgever van de school, de grote Desiderius Erasmus. Er zijn voorts bijdragen over het schoolgebouw, de schoolkrant en de reizen naar Rome. En tenslotte twee mooie essays over bekende oud-leerlingen, Ida Gerhardt en Bob Oosthoek. Een rijke verscheidenheid dus.

Maar wat mij het meest opgevallen is - en dit zou ik de tweede grote verdienste van dit boek willen noemen - is dat het zo goed geschreven is. Er staan juweeltjes van essays in. Alle auteurs schrijven met ingehouden enthousiasme; men voelt de warme band die zij met de school hebben. Zelden in je latere leven ontvang je zulke sterke indrukken als in je schooltijd, die immers de eerste kennismaking is met de wereld van geschiedenis en cultuur. Zo sterk zijn deze indrukken, dat zelfs de kleur en de geur van de boeken waarin de wereld voor je open ging, je bijblijven (zoals Versnel beschrijft). De herinnering aan sommige lessen is voor velen onvergetelijk, en de dankbaarheid voor wat men toen ontving is de ondertoon van vele bijdragen. Het schrijven ervan moet daarom zeker geen 'straf' geweest zijn, in tegenstelling tot wat een der auteurs daarover schertsend opmerkt. Dit brengt mij op de derde kwaliteit van het boek. Er staan, verspreid over de verschillende hoofdstukken, tal van soms haast terloopse opmerkingen in die tezamen een loflied vormen op wat goed onderwijs kan zijn; over de band die de leerlingen met hun docenten kan verbinden; over de vriendschappen die hier gesloten werden; en, niet te vergeten, over de boven loutere kennis uitgaande inzichten die men aan zijn vorming dankt.

In verschillende bijdragen wordt de waarde van de gymnasiale vorming verdedigd. Leerlinge Maaïke Kluit doet dit in de vorm van een speelse dialoog, die geen slecht figuur zou slaan in de ‘Colloquia familiaria’ van Erasmus. Een mooi stuk, een welsprekende apologie van het gymnasium. Maar is niet het gehele boek de beste verdediging van het gymnasium die men zich denken kan? Een school die een gedenkboek van deze kwaliteit kan voortbrengen, behoeft haar bestaansrecht niet meer te bewijzen.

Prof. dr J.M.M. de Valk

Lid van de Commissie van Advies